

ŽELJKO KARAS*

Sudska praksa o postupanju redarstvenih vlasti: status osumnjičenika, dokazivanje izvidima, napuštene prostorije, službeni pas u pregledu

1. PRESTANAK STATUSA OSUMNJIČENIKA

Ne može se prihvatiti tvrdnja žalitelja da je optuženiku prestalo svojstvo osumnjičenika 'nakon što je ispitan 9. lipnja 2009. pred redarstvenim vlastima i pušten na slobodu u 10,20 sati'. On je i dalje ostao u istoj ulozi i u njoj se nalazio tijekom cijelog postupka. Prema tome, policijski službenik koji je vodio radnju prepoznavanja bio ga je dužan upozoriti u skladu s odredbom članka 225. stavka 2. ZKP-a, što nije učinio.

VSRH, I Kž-Us 131/10 od 23. studenoga 2010.

Odluka se odnosi na slučaj u kojem je za utvrđivanje zakonitosti dokazne radnje bilo ključno utvrđivanje ima li osoba svojstvo osumnjičenika ili svjedoka. Po prirodi stvari su uz takva svojstva vezana pojedina prava i obveze, tako da primjerice u radnji prepoznavanja koja je bila predmet promatranja u ovoj odluci, drugačiji je položaj osumnjičenika nego svjedoka, potrebno ih je na drugačiji način upozoriti tijekom provođenja radnje i prema njima tijela mogu koristiti drugačije ovlasti. U prikazanoj odluci je osoba upozorena na prava i obveze kao da je svjedok, a ne osumnjičenik. Osim sudjelovanja u pojedinim radnjama, osumnjičenik nije sudionik kaznenog postupka, ali ima prava obrane koja može koristiti u prethodnom postupku,¹ tako da je značajna činjenica kada je neka osoba postala osumnjičenik ili kada joj to svojstvo prestaje.²

---

* dr. sc. Željko Karas, profesor na Visokoj policijskoj školi MUP-a RH, Zagreb.

¹"Međutim, osumnjičenik je osoba koja još uvijek nije stekla svojstvo sudionika u kaznenom postupku, jer se radi o osobi koju je moguće ispitati u prethodnom postupku (...) kada još uvijek postoje samo osnovi sumnje da je počinjeno kazneno djelo. Prema tome, ovdje se još uvijek ne radi o osobi, za koju postoji osnovana sumnja da je počinila kazneno djelo (...) pa prema tome ona nema status okrivljenika kao sudionika u kaznenom postupku", VSRH, I Kž 1254/04 od 25. siječnja 2005.

²"Kako u ta vremena optuženici nisu imali procesni status osumnjičenika koji ima angažiranog branitelja, ne radi se o povredi prava obrane, kako to pogrešno ističe optuženi I. u svojoj žalbi.", VSRH, I Kž 1196/04 od 10. svibnja 2005.

Prema zakonskom određenju u članku 202. stavku 2. točki 1. Zakona o kaznenom postupku (dalje: ZKP), osumnjičenik je definiran kao osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava, provode se izvodi ili se vodi istraga, odnosno provode se dokazne radnje. Ovakva definicija kao procesno mjerilo promatra provođenje pojedinih radnji ili pokretanje pojedinih dijelova prethodnog postupka. U tom smislu se ne provodi izravna procjena razine vjerojatnosti već se ove radnje ili stadiji smatraju posrednim pokazateljem utvrđene sumnje. Navedena obilježja koja tvore pojam osumnjičenika se bitno razlikuju po razini sumnje, načinu očitovanja i tijelu vlasti koje provodi procjenu. Neke od tih okolnosti su vezane uz formalne akte započinjanja pojedinih stadija (nalog o istrazi), a druge nemaju takav oblik poput pokretanja izvoda ili provođenja pojedinih radnji.

Zakonska definicija uključuje podnošenje kaznene prijave građana (čl. 205. ZKP-a), što može biti vrlo niska i nepouzdana razina sumnje jer prijavu tek treba provjeriti. Osoba može biti osumnjičena na razini osnova sumnje, što je dovoljno za poduzimanje pojedinih izvidnih ili dokaznih radnji. Završetkom kriminalističkog istraživanja policija podnosi kaznenu prijavu u kojoj se najčešće tvrdi da protiv neke osoba postoji osnovana sumnja, što predstavlja visoku razinu sumnje dostatnu i za optuživanje. S obzirom na to da definicija osumnjičenika obuhvaća sve te razine, pruža se veći opseg zaštite prava, ali s druge strane može nepovoljno utjecati na ugled osobe.

Prikazana odluka se odnosi na propitivanje prestanka statusa osumnjičenika u situaciji kada su neka obilježja iz njegove zakonske definicije bila ostvarena. Pritom je potrebno razjasniti može li se status osumnjičenika promijeniti prekidom poduzimanja pojedinih radnji, odnosno stadija prethodnog postupka, ili poduzimanjem neke radnje koja podrazumijeva drugačiji status osobe (primjerice, radnja ispitivanja svjedoka). Državno odvjetništvo je žalbu podnijelo, temeljeći je na gledištu da se u trenutku prepoznavanja nije radilo o osumnjičeniku jer je uhićenje osobe bilo prekinuto. Sud nije prihvatio takvo tumačenje s obrazloženjem da je osoba bila u istoj ulozi tijekom cijelog postupka. Osim toga, radnje poput uhićenja kojima se ograničava sloboda imaju drugačiji cilj i njihov prekid ne znači da osoba više nije osumnjičenik već samo da nema potrebe za takvim oblikom osiguravanja nazočnosti. Prestanak statusa osumnjičenika bi trebao biti vezan uz procjenu vjerojatnosti i takva se procjena također može posredno izraziti prekidom pojedinog stadija ili poduzimanjem drugačijih radnji. Ako i dalje postoji sumnja protiv osobe, ne može se poduzimanjem radnje koja je namijenjena svjedocima promijeniti status osumnjičenika. U tom smislu se primarno mora koristiti spoznajno mjerilo, a ne procesni kriterij prema vrsti radnje.

Tijekom istraživanja može dolaziti do promjene statusa osobe, ili se čak može pojaviti situacija da uopće nije jasno u kojem je svojstvu bila neka osoba tijekom provođenja radnji.³ Neke osobe se na početku istraživanja mogu smatrati potencijalnim svjedocima, a kasnije se pokaže da postoji sumnja protiv njih. Moguća je i situacija da postoji više

---

³ "Naime, uvidom u zapisnik s glavne rasprave od 3. prosinca 2002. godine utvrđeno je da je tijekom dokaznog postupka ispitan C. na okolnosti inkriminiranog događaja, a da mu prethodno nisu dana ikakva upozorenja kao svjedoku ili okrivljeniku, zbog čega je status te osobe, kao izvora saznanja o činjenicama, ostao dvojben. Pri tome, pogrešno državni odvjetnik smatra da je C. tada ispitan u svojstvu svjedoka, budući da mu takvo upozorenje prema čl. 238. st. 3. i čl. 236. ZKP-a nije dano niti je ubilježeno u zapisnik.", VSRH, I Kž 57/04 od 18. listopada 2007.

potencijalnih osumnjičenika koji se paralelno istražuju dok se ne prikupe dodatne činjenice. Ponekad osoba koja je na početku istraživanja smatrana sumnjivom postane svjedok.⁴ To dovodi do nemogućnosti korištenja zapisnika o ispitivanju osumnjičenika koji kasnije postane svjedok,⁵ odnosno ne može se koristiti iskaz koji je dan u drugačijem svojstvu.⁶ Kod primjene odredbi o razdvajanju postupka ista osoba može biti u svojem predmetu osumnjičenik, a u tuđem svjedok,⁷ a slično je i prilikom donošenja presude protiv nekih suokrivljenika.⁸ U vrijeme provođenja radnje se moglo raditi o zakonitoj radnji bez ikakvih propusta službenika redarstvenih vlasti, a promjena činjeničnog stanja se ostvari kasnije,⁹ te ovakve situacije nisu posljedica namjernih nezakonitosti nego promjene činjenica.

2. MOGUĆNOST DOKAZIVANJA IZVIDNIM RADNJAMA

Neutemeljeno optuženik pokušava osporiti vrednovanje iskaza policijskih djelatnika T. i B. sugeriranjem da su nastojali 'pojačati dokazni materijal u kaznenoj prijavi' jer su njihovi iskazi u bitnim okolnostima suglasni, dosljedni i bez odstupanja. Ne stoji žalbeni prigovor optuženika da je svjedok B. u istrazi decidirano tvrdio kako je vidio primopredaju droge, a na glavnoj raspravi to negirao. Ovaj je svjedok opisao svoj položaj u odnosu na obavljanje operativno-taktičke radnje prismotre kuće opt. G., pri čemu je svjedok T. bio pozicioniran bliže kući optuženika te je stoga ostale izvještavao o svojim zapažanjima radiovezom.

VSRH, I Kž 185/09 od 1. srpnja 2010.

---

⁴"Naime bez obzira na okolnost da je u pretkaznenom postupku tijekom izvida i u fazi podnošenja kaznene prijave N. bio predmetom kriminalističke obrade redarstvenih vlasti, te je u svojstvu osumnjičenika ispitivan uz branitelja, u fazi kada je ovaj kazneni postupak započeo nakon donošenja rješenja o provođenju istrage, nesumnjivo u ovom kaznenom predmetu ima svojstvo svjedoka.", VSRH, I Kž 7/06 od 11. srpnja 2007.

⁵"Iako optuženik to poriče, svjedok G. ga dosljedno tereti (...). Što se tiče iskaza G. danog kao osumnjičenika, i žalitelj priznaje da se radi o iskazu s drugačijim procesnim svojstvom, zbog čega je međusobna usporedba nedopuštena.", VSRH, I Kž 168/09 od 17. rujna 2009.

⁶"Neosnovano se državni odvjetnik, želeći argumentirati tvrdnju da svjedok I. vjerodostojno iskazuje, poziva na iskaz te osobe kada je iskazivao u svojstvu okrivljenika, jer se u istom kaznenom postupku ne može jedna te ista osoba ispitivati u dvije procesne uloge, kao okrivljenik i kao svjedok.", VSRH, I Kž 83/10 od 17. ožujka 2010.

⁷"Stoga se iskaz presumptivnog svjedoka C. može koristiti u ovome kaznenom postupku bez obzira što se protiv njega kao osumnjičenika vodi odvojeni kazneni postupak pred drugim pravosudnim tijelom.", VSRH, IV Kž 29/07 od 29. ožujka 2007.

⁸"Iz obrazloženja presude proizlazi da prvostupanijski sud u ponovljenom postupku i dalje tretira C. kao optuženika, iako je protiv njega u međuvremenu donesena pravomoćna osuđujuća presuda, zbog čega ga se u nastavku suđenja protiv drugih počinitelja u istom događaju može ispitati samo u svojstvu svjedoka. U toj procesnoj situaciji svjedoku se ne može predočavati iskaz kojeg je on dao ranije u svojstvu okrivljenika, niti tražiti objašnjenje za odstupanje u iskazima, kao što je to učinio sud prvog stupnja.", VSRH, I Kž 57/04 od 18. listopada 2007.

⁹"Naš ZKP ne poznaje pojam 'iskaz osumnjičenika koji je zapravo iskaz svjedoka'. U kaznenom postupku jedna osoba može imati samo jedno postupovno svojstvo (koje se tijekom kaznenog postupka može mijenjati, ali i tada ta osoba ne može imati dvostruku postupovnu ulogu).", VSRH, I Kž 507/02 od 24. rujna 2002.

Navedena odluka potvrđuje prihvatljivost korištenja podataka prikupljenih izvidnim radnjama za dokazivanje u kaznenom postupku. Većina izvidnih radnji ne predstavlja velike zahvate u temeljna prava građana i zato im nisu potrebne značajnije pravne formalnosti, a slično je stanje i s nekim policijskim ovlastima. Njihova razina formaliziranosti može biti prikladna za blage zahvate, tako da posebni formalni uvjeti poput nazočnosti branitelja, upozorenja osumnjičeniku ili sudbenog naloga niti nisu potrebni. Stanje je nešto drugačije kod izvidnih radnji kojima nedostaju formalnosti za prikladno uređen zahvat, primjerice obavijesni razgovor predstavlja neformalnu radnju, ako ga se uspoređi s formaliziranim ispitivanjem, a slično je i s radnjom prepoznavanja. Takvim radnjama se činjenice ne obuhvaćaju zapažanjem nego prikupljanjem obavijesti od drugih osoba.

U domaćoj teoriji su zastupljeni pogledi koji razvrstavaju radnje na otkrivačke i dokazne u smislu da izvidne radnje pripadaju prvoj skupini, a dokazne radnje drugoj i temeljem takve klasifikacije negiraju dokazni status svim izvidnim radnjama.¹⁰ Takva podjela prebacuje promatranje s razine uređenosti radnje na ulogu u dokazivanju. Primarno je potrebno promatrati normiranost radnje u odnosu na zahvat koji predstavlja, a sud će u okviru slobodne ocjene dokaza odrediti što je od prikupljenih podataka korisno za dokazivanje.¹¹ Ima li zakonita i prikladno uređena radnja ulogu u otkrivanju ili dokazivanju pitanje je dokaznih potreba u konkretnom slučaju. Podjela na otkrivačke i dokazne radnje je ipak dobila odraza u novom nazivu za dosadašnje istražne radnje te u prebacivanju nekih izvidnih radnji među istražne (primjerice, uzimanje otisaka ili posebne izvidne radnje su i dosad bile prikladno formalizirane).¹²

S kriminalističkog gledišta teško je radnje načelno svrstati isključivo u otkrivačke ili u dokazne jer njihova svojstva ovise o pojedinačnim okolnostima slučaja. Ponekad su okolnosti takve da se činjenica koja je tog trenutka obuhvaćena izvidnom radnjom neće moći naknadno prikupljati nekom drugom radnjom. To je najčešće uočljivo kod hvatanja na počinjenju ili iznenadnih zapažanja, primjerice pokušaj bacanja mita službeniku je nemoguće kasnije ponoviti da bi se obuhvatio nekom dokaznom radnjom,¹³ a slična situacija je kod nailaska policijskog službenika na razbojništvo¹⁴ ili zapažanja pokušaja ubojstva

---

¹⁰ Primjerice, Pavišić, B. (2008). *Novi hrvatski Zakon o kaznenom postupku*. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 15(2), 554.

¹¹ "(...) načelo 'formalne dokazne teorije', tj. pravnog principa da se samo jednom vrstom dokaza može zaključivati o postojanju jedne određene činjenice. Međutim, takav princip dokaznog prava u našem kaznenoprocenom pravu ne postoji, već postoji slobodna ocjena dokaza koja omogućuje sudu da na glavnoj raspravi izvedene dokaze ocijeni na način da ocijeni svaki dokaz pojedinačno (...)", VSRH, I Kž 25/08 od 11. veljače 2009.

¹² Ministarstvo pravosuđa. (2008). *Prijedlog Zakona o kaznenom postupku*. Zagreb, 219.

¹³ "(...) čak u tri navrata bacanjem novčanog iznosa na sjedište suvozačevog vozila u policijskom automobilu, a potom nakon što ju je svjedok P. upozorio da to ne čini, uzela novac i stavila u džep jakne policijskog djelatnika, a potom kad je ovaj novac vratio optuženici, metnula ga na haubu vozila, tražeći istovremeno od njega da ne ispisuje potvrdu o prekršajnom kažnjavanju.", VSRH, I Kž-Us 115/09 od 14. siječnja 2010.

¹⁴ "Nadalje, da su optuženici postupali zajednički i dogovorno i u razbojništvu koje je uslijedilo ispred automat kluba, proizlazi prije svega iz iskaza oštećenika D., a zatim i policijskog djelatnika ispitanog u svojstvu svjedoka I.", VSRH, I Kž 141/10 od 13. srpnja 2010.

policijskih službenika hladnim oružjem.¹⁵ Na ovakvim primjerima je vidljivo da dokazne radnje ne bi samostalno mogle obuhvatiti sve potrebne okolnosti niti su tome namijenjene.

U odnosu na daljnje nedostatke podjele na otkrivačke i dokazne radnje, ponekad se dokaznim radnjama neke činjenice samo otkrivaju, ali ne i dokazuju.¹⁶ U tom smislu i izvidne i dokazne radnje ponekad mogu imati otkrivačku, ponekad dokaznu ulogu, a katkad istodobno obje funkcije. Ove skupine radnji se nadopunjuju jer imaju drugačije mogućnosti obuhvaćanja činjenica, npr. u prikazanom slučaju su pretragom pronađeni predmeti, ali se uloga pojedinih osoba u primopredaji tih predmeta dokazuje izvidnim radnjama. Ne radi se o preklapanju radnji u smislu da se iste činjenice mogu obuhvatiti i izvidnim i dokaznim radnjama, te da samo ovisi o izboru koju će poduzeti, već su namijenjene drugačijim okolnostima. Većina dokaznih radnji se poduzima kada su početne činjenice već prikupljene i prilagođene planiranom postupanju, a ne iznenadnom djelovanju.

Optuženici su u prikazanoj odluci upravo i podnijeli žalbu smatrajući da izvidi pojačavaju dokazne mogućnosti, te čak niti oni ne osporavaju dokaznu vrijednost ovakvih radnji. Uпитno je zašto prema nekim domaćim teorijskim pogledima takvo zapažanje službenika koji zakonito provodi policijske poslove ne bi trebalo biti dokaz i poistovjećuje se s prikupljenim obavijestima koje je potrebno izdvojiti po članu 86. stavku 3. ZKP-a, dok se, primjerice koriste podaci koje zapaze obični građani ili počinitelji. Domaće teorije koje negiraju dokazni položaj izvidnih radnji bi vrlo teško mogle objasniti kako bi navedene činjenice mogle biti obuhvaćene dokaznim radnjama.

3. PREGLED NAPUŠTENIH PROSTORIJA

Optuženik kod sebe nije imao pištolj niti mu je on oduzet osobnom pretragom, kako to pogrešno tvrdi žalitelj. Policijski službenik je iskazao, da je došao na lice mjesta i nogama istraživao sijeno kada je osjetio fizičku prepreku. Pod nogama je osjetio otpor, sagnuo se i na dubini od dvadesetak centimetara našao papirnatu vreću u kojoj je bilo 5-6 'šteka' a pored papirnate vreće je bila i jedna PVC vrećica sa 5-6 'šteka' cigareta. Uzeo je papirnatu vreću i PVC vrećicu i odnio ih u policijsku postaju gdje je, na dnu papirnate vreće, našao fascikl u kojem je bio pištolj s metkom u cijevi i kokotom u položaju pred opaljenje.

VSRH, III Kž 13/11 od 29. studenoga 2011.

Pretraga stana i drugih prostorija se odnosi samo na zatvorene prostorije, što ne uključuje napuštene ili prirodne prostore (čl. 240. st. 3. ZKP-a). U ovoj odluci se postupanje kojim je pronađeno sredstvo počinjenja odnosi na napuštene prostorije koje su u vlasništvu pravne osobe, a povremeno su ih koristile druge osobe među kojima i osum-

---

¹⁵ "(...) iz kuhinje uzeo kuhinjski nož dužine oštrice 15 cm i mesarsku sataru dužine oštrice 18 cm te potom držeći u jednoj ruci nož, a u drugoj sataru krenuo prema policijskom službeniku B. te s namjerom da ga usmrti, prema njemu zamahnuo mesarskom satarom, a potom na istovjetan način zamahnuo i u pravcu drugog policijskog službenika te nakon što mu je naređeno da odbaci sataru i nož, snažno tim oruđem zamahnuo prema drugom policajcu (...)", VSRH, II Kž 659/10 od 15. listopada 2010.

¹⁶ "Upravo takvo priznanje je rezultiralo primjenom čl. 173. st. 8. KZ budući da su optuženici dragovoljno bitno pridonijeli otkrivanju djela, kako vlastitog tako i tuđeg, koje je u neposrednoj vezi s kriminalnom djelatnošću optuženika.", VSRH, I Kž 209/08 od 17. veljače 2010.

njičenik. Prema odluci suda, provedena radnja nije predstavljala teži zahvat (pretragu) koji bi se odnosio na privatnost vlasnika ili osumnjičenika jer su prostorijama nedostajali konstrukcijski elementi koji inače čine sastavni dio zatvorenih građevina te je ulazak u navedene prostore bio dostupan.¹⁷ U odnosu na pronađene osumnjičeničke predmete, zaštita privatnosti u napuštenim prostorijama kojima nedostaju vrata ili prozori i koje su svakom dostupne, također nije na razini nužnoj za radnju pretrage. Po niskom intenzitetu djelovanja u odnosu na pravo privatnosti je ova radnja slična otvaranju odbačene torbe ili otvaranju predmeta ostavljenog na javnom mjestu, a to je prema ranijoj sudskoj praksi također spadalo u radnju pregleda.

Odluka se dotiče odnosa prema tuđim neuređenim prostorima koje druge osobe povremeno ili stalno koriste za počinjenje kaznenih djela (primjerice, zlouporaba droge), kao spremište za predmete kaznenih djela ili za povremeno skrivanje. S gledišta takvih osoba, one imaju očekivanje zaštite privatnosti u spomenutom prostoru i žalba u ovom predmetu je bila povezana s takvom tezom, međutim, za procjenu spada li određeni prostor u područje zaštićene privatnosti se propituju i objektivne karakteristike građevine.

Slično tumačenje kao u navedenoj odluci se može primijeniti i za druge oblike prostora koji nemaju osnovne konstrukcijske uvjete da bi mogli ulaziti u pojam zatvorenih prostorija. Pritom nije ključna napuštenost pojedinih prostorija u smislu da ih je vlasnik prestao koristiti, nego se zakonski pojam može tumačiti tako da se odnosi na neprikladne uvjete u građevinskom smislu. Takvom je stanju bliži pojam zapuštenosti, a u pojedinim okolnostima se može raditi o nedovršenosti ili neuređenosti zbog koje pojedine prostorije nisu zatvorene. Promatrajući prikazanu odluku da se radilo o prostorijama koje je vlasnik napustio, ali koje su i dalje ostale zatvorene, osumnjičenik ne bi mogao očekivati zaštitu privatnosti na ostavljenim predmetima. Sporna bi bila situacija da je vlasnik zapustio prostorije, ali ih osumnjičenik samovoljno uredi, djelomice postavi vrata ili prozore i povremeno boravi u njima. Ako bi se temeljem procjene svih okolnosti tada radilo o zatvorenim prostorijama i očuvanoj privatnosti osumnjičenika u njima, tada bi policija trebala ispunjavati uvjete za pretragu.

Daljnje pitanje koje proizlazi iz prikazane odluke je odnos prema prostorima koje koriste beskućnici ili pripadnici nekih manjina nomadskog načina života¹⁸ te nemaju stalnih prostorija nego koriste razne oblike poput javnih prostora na kolodvorima,¹⁹ ili

---

¹⁷ "(...) nije bilo nikakve zapreke da policijski službenik nakon dojave o povremenom dolasku tada nepoznate osobe u ovu zgradu, uđe u njene prostorije i obavi radnje njihovog pretraživanja. Za takvo postupanje nije bio potreban pisani nalog suda, niti je bilo nužno osigurati druge pretpostavke koje se inače traže za radnju pretrage doma i s njim povezanih prostorija.", VSRH, III Kž 13/11 od 29. studenoga 2011.

¹⁸ Europski sud za ljudska prava je uređene romske nastambe na zemljištu u njihovom vlasništvu promatrao u okviru zaštićene privatnosti, primjerice u odluci *Coster pr. Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 24876/94 od 18. siječnja 2001. je utvrđeno da moraju poštovati lokalno pravno uređenje neovisno o etničkom identitetu, a u *Connors pr. Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 66746/01 od 27. svibnja 2004. bila je povrijeđena privatnost nasilnim preseljenjem.

¹⁹ "(...) okrivljenik, iako ima prijavljeno prebivalište u Z., živi kao beskućnik na autobusnom kolodvoru", VSRH, II-4 Kr 223/09 od 21. listopada 2009.

nastambi poput šatora,²⁰ odnosno napuštenih vozila.²¹ Za slučajeve kada takve osobe nemaju drugačijih mogućnosti stanovanja, u stranoj teoriji se pojavljivalo pitanje mogu li i njihove priručne nastambe ili skloništa predstavljati pojam stana ili drugih prostorija iako nisu zatvorene kao građevine.²² S obzirom na to da je hrvatsko uređenje najbližije američkom pravilu o nezakonitim dokazima, značajno je da niti u tamošnjem pravu ovo nije izričito riješeno.

4. KORIŠTENJE SLUŽBENOG PSA TIJEKOM PREGLEDA VOZILA

Ne može se prihvatiti niti tvrdnja žalitelja da je sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 367. stavka 2. ZKP-a time što je postupanje policije bilo protupropisno jer je 'pas ulazio u unutrašnjost vozila dan prije pretrage' i da je pretraga vozila obavljena bez prisutnosti dvojice svjedoka.

Prije svega treba reći da žalitelj ne dovodi u sumnju iskaze svjedoka T. i R., koji navode da je optuženik otvorio vrata vozila i prtljažnika u koji prostor je nakon toga ušao pas. Nadalje, tom prilikom u vozilu nije ništa dirano niti je išta pronađeno. Ponašanje psa bilo je samo povod djelatnicima policije da od istražnog suca ishode nalog za pretragu vozila, koja je i izvršena narednog dana. Ta je istražna radnja, suprotno tvrdnji žalitelja, izvršena u skladu sa zakonom.

VSRH, I Kž 470/10 od 20. srpnja 2010.

Za razlikovanje pregleda i pretrage se kao općenito mjerilo koristi procjena razine prava privatnosti u određenim prostorima te utjecaj intenziteta zahvata kojeg provode tijela vlasti. Zatvoreni prostori vozila su područja u kojima osobe imaju zaštitu privatnosti svojih stvari, ali ako je korisnik otvorio pojedine prostore na uvid policijskom službeniku, poput otvaranja vrata vozila, tada korištenje službenog psa u dostupnoj unutrašnjosti vozila ne predstavlja intenzivan način poput samostalnog otvaranja pretinaca odnosno rezanja, rastavljanja ili sličnih mehaničkih postupaka koji bi značili teži zahvat u privatnost. Korištenje službenog psa prema prikazanoj odluci spada u radnju pregleda jer pas koristi osjetila kao uobičajeni način provođenja pregleda, a radnja je i zakonski utemeljena u članku 76. stavku 2. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima.

Kod procjene intenziteta radnje koja se pritom ostvaruje, mogu se promatrati radnje koje poduzima vodič, ali tome doprinose i radnje koje učini pas. Službeni pas bi trebao biti u odgovarajućem stupnju uvježbanosti prema kojem bi mogao djelovati kako mu odredi vodič. S obzirom na to da bi pas mogao samostalno zadirati u pojedine prostore vozila, upitno je kako bi se u sudskoj praksi procijenila situacija kada bi, primjerice pas slučajno

---

²⁰ "Naime, okrivljeni Đ. je u svojoj obrani naveo da se bavi sakupljanjem sekundarnih sirovina zbog čega je došao u B., a, prema podacima u spisu, spavao je u šatoru nedaleko od kamenoloma", VSRH, II Kž-490/06 od 23. lipnja 2006.

²¹ "(...) postao beskućnik jer je baraka u kojoj je živio srušena, tako da sada stanuje u 25 godina starom automobilu (...)", VSRH, I Kr 317/03-3 od 4. prosinca 2003.

²² Schutz, E. (1992). *The Fourth Amendment Rights Of The Homeless*. Fordham Law Review, 60(5), 1004.-1033.; Townsend, G. (1999). *The Fourth Amendment's Protection Of The Homeless's Makeshift Shelters In Public Areas*. California Western Law Review, 35, 233.

ostvario neku radnju poput otvaranja pretinca bez upute vođiča, jer niti u dosadašnjoj praksi sudovi ne promatraju namjere nego posljedice.

Korištenje pomoćnih sredstava se dotiče i pitanja nekih tehničkih pomagala koja imaju mogućnosti zahvaćati sadržaje iz područja zaštićenih prava privatnosti. Primjena tih uređaja ne bi trebala predstavljati pretragu, ako bi se radilo o obuhvaćanju okolnosti koje su dostupne u vanjskom prostoru poput mirisa, ali korištenje nekih tehničkih uređaja ipak može ostvarivati vrlo detaljan uvid u zatvorene prostore stana, u unutrašnjost vozila ili ispod površine odjeće na osobi. Takvim sredstvima se, promatrajući intenzitet, ostvaruje veći zahvat u privatnost od samo površinskog pregleda. Iako taj poseg nije izravno proveo službenik već preko pomoćnog sredstva, aktivnost bi predstavljala radnju pretrage zbog područja koje zahvaća. Prema američkom pravu već i korištenje termovizije spada u radnju pretrage prema odluci *Kyllo v. United States*, 533 U.S. 27 (2001), u kojoj je sud odbio razlikovati radi li se o toplini koju zidovi otpuštaju u okolinu ili o zahvatu u unutrašnjost stana (*through-the-wall surveillance*).

Engl:

Supreme Court's Case Law on Police Proceedings: defining suspect, evidentiary status of police inquiries, search of abandoned factory, use of a dog in vehicle search